

December-January 2021, Volume 10, Issue 6

Comparison of Defense Styles, Attributional Styles and Cognitive Emotion Regulation in Women Memorizing and Non-Memorizing the Quran in Zanjan

Somayeh Hashemloo¹, Afsaneh Sobhi^{2*}

1- Master Student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Arts, Islamic Azad University, Zanjan Branch, Iran.

2- Assistant Professor of Health Psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Arts, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

Corresponding author: Afsaneh Sobhi, Assistant Professor of Health Psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Arts, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

Email: Psychsobhi@gmail.com

Received: 30 Oct 2020

Accepted: 1 Aug 2021

Abstract

Introduction: Defensive styles, attributional styles, and cognitive emotion regulation are automated regulatory processes that can be helpful in how threatening events are perceived. The aim of this study was to compare defense styles, attributional styles and cognitive emotion regulation in women memorizing and non-memorizing the Quran in Zanjan.

Methods: The method of this research was descriptive-comparative. The statistical population of the study was all women memorizing the Quran in the years 1393-1397 of the Holy Quran Society in Zanjan. The sample of the study was 112 people (memorizer and non-memorizer of Quran) who were selected by convenience sampling method and entered the study. Data collection tools included demographic questionnaire, "Defense Style Questionnaire", "Attributional Style Questionnaire" and "Cognitive Emotion Regulation Questionnaire". The validity of the instruments was not measured due to time constraints, but the reliability was assessed by internal consistency method by calculating Cronbach's alpha coefficient. Data collection in two groups was done virtually. Data were analyzed in SPSS. 16.

Results: Matching study between the two groups showed that there was no significant difference in terms of age, marital status, education and occupation. The components of refocusing on planning (P-Value <0.002), positive reappraisal (P-Value <0.001) and putting into perspective (P-Value <0.042) are higher in Hafez women. Also, despite the difference of 0.45, the mean total score of cognitive emotion regulation between women memorizing and non-memorizing the Qur'an was not significantly different.

Conclusions: Women memorizing the Qur'an performed better than women who did not memorize the Qur'an in terms of defensive styles, documentary styles, and cognitive emotion regulation; Therefore, it is recommended to participate in Quran recitation and memorization classes to improve the status of defense styles, documentary styles and cognitive emotion regulation for non-Quran memorizing women.

Keywords: Defense Styles, Attributional Styles, Cognitive Emotion Regulation, Quran Memorizers.

مقایسه سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان در زنان حافظ و غیر حافظ قرآن در شهر زنجان

سمیه هاشم لو^۱، افسانه صبحی^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، ایران.
۲- استادیار، روانشناسی سلامت، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و هنر، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

نویسنده مسئول: افسانه صبحی، استادیار، روانشناسی سلامت، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و هنر، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
ایمیل: Psychsobhi@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۵/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۸/۸

چکیده

مقدمه: سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان فرایندهای تنظیم کننده خودکاری هستند که بر چگونگی ادراک حوادث تهدید کننده، می تواند مفید واقع شود. پژوهش حاضر با هدف مقایسه سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان در زنان حافظ و غیرحافظ قرآن شهر زنجان انجام شد.

روش کار: روش این پژوهش از نوع توصیفی-مقایسه ای بود. جامعه آماری پژوهش کلیه زنان حافظ قرآن سال-های ۱۳۹۸-۱۳۹۳ جامعه القران کریم در شهر زنجان بود. نمونه پژوهش ۱۱۲ تن (حافظ و غیر حافظ قرآن) بوده که به روش نمونه گیری در دسترس، انتخاب و وارد پژوهش شدند. ابزار گردآوری داده ها شامل پرسشنامه جمعیت شناختی، "پرسشنامه سبک دفاعی" (Defense Style Questionnaire)، "پرسشنامه سبک اسناد" (Attributional Style Questionnaire) و "پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان" (Cognitive Emotion Regulation Questionnaire) بود. روایی ابزارها بدلیل وجود محدودیت زمانی سنجیده نشده ولی پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ بررسی شد. جمع آوری داده ها در ۲ گروه، به صورت مجازی انجام شد. داده ها در نرم افزار اس پی اس ۱۶ تحلیل شد.

یافته ها: بررسی هم‌تاسازی بین ۲ گروه نشان داد که از نظر سن، وضعیت تاهل، تحصیلات و شغل تفاوت معناداری نداشتند. مؤلفه های تمرکز مجدد بر برنامه ریزی ($P-Value < 0.002$)، ارزیابی مجدد مثبت ($P-Value < 0.001$) و دیدگاه پذیر (P-Value < 0.042) در زنان حافظ بالاتر است. همچنین، با وجود اختلاف نمره ۰/۴۵، میانگین نمره کل تنظیم شناختی هیجان بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت معناداری نداشت.

نتیجه گیری: زنان حافظ قرآن از نظر سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان در مقایسه با زنان غیرحافظ قرآن عملکرد بهتری داشتند. لذا، شرکت در کلاس های قرائت و حفظ قرآن جهت بهبود وضعیت سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان برای زنان غیرحافظ قرآن، پیشنهاد می گردد.

کلیدواژه ها: سبک های دفاعی، سبک های اسنادی، تنظیم شناختی هیجان، حافظان قرآن.

مقدمه

از مواجهه با اضطراب، شرایط روانی را سازمان و بقاء می بخشد. عبارت بهتر، سبک های دفاعی تلاش هایی را در روبرویی با تعارض روانی انجام می دهند و می توانند رفتارهای مقابله ای را تسهیل کنند (۱). اما استفاده از سبک های دفاعی به شیوه ای نامناسب (همچون انکار، فرافکنی، جابجایی، انزوا)، می تواند رشد روانی را مختل نموده و

سبک های دفاعی (Defense Style)، فرایندهای ناهشیار درون روانی هستند که وظیفه محافظت از خود را در مقابل موقعیت های تهدیدآمیز یا تنش زا بر عهده دارند. سبک های دفاعی از طریق اجتناب از اضطراب و یا شیوه ای خاص

پذیری بیشتری به وقایع محیطی متنوع، پاسخ دهد (۷). تفاوت های فردی در راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، می تواند نوع برخورد فرد در جامعه را تحت تاثیر قرار داده و وی را از بروز مشکلات آسیب شناختی، ایمن کند (۸).

با وجود بررسی یافته های پژوهش های مذکور و با توجه به اینکه پژوهشی که به مقایسه سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان و در بین زنان حافظ و غیر حافظ قرآن پردازد، یافت نشد. لذا پژوهش حاضر با هدف مقایسه سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان در زنان حافظ و غیر حافظ قرآن شهر زنجان در سال ۱۳۹۹ انجام شد.

روش کار

روش پژوهش حاضر، از نوع توصیفی-مقایسه ای می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زنان ۱۸ سال و به بالای حافظ و غیر حافظ قرآن شهر زنجان، در بین سال های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ بود که از جامعه القرآن کریم خواهران شهر زنجان بدست آمد که تعداد حافظان دارای شرایط، ۶۵ تن بودند. همچنین نمونه گیری به روش در دسترس و با جدول مورگان ۵۶ تن (۵۶ زن حافظ و ۵۶ زن غیر حافظ قرآن) انتخاب و وارد پژوهش شدند. معیارهای ورود به پژوهش حاضر عبارت بود از این که سن آن ها ۱۸ سال و به بالا بوده و ساکن شهر زنجان بودند. در خصوص انتخاب نمونه ها، نمونه های گروه حافظ قرآن، به این صورت انتخاب شدند که دارای شرایط فوق و نیز حافظ قرآن کریم باشند. در خصوص نمونه های غیر حافظ قرآن هم، نمونه ها به این صورت همتاسازی شدند که دارای سن بالای ۱۸ سال و ساکن شهر زنجان بوده اند. همچنین سعی شد تا نمونه ها از نظر وضعیت تحصیلات، شغل و وضعیت تاهل و سن (بالای ۱۸ سال) مطابق با گروه حافظ قرآن انتخاب شوند. شایان ذکر است که نمونه های هر ۲ گروه زنان حافظ و غیر حافظ قرآن، از جامعه القرآن کریم خواهران شهر زنجان با عنایت به شرایط مذکور به صورت در دسترس منتخب شدند.

ملاحظات اخلاقی عبارت بود از اینکه، نمونه ها جهت شرکت در پژوهش، رضایت کامل داشت. همچنین هر زمان که از ادامه پژوهش منصرف می شدند، مختار به خروج از

از پاسخ های مقابله ای مفید، جلوگیری نماید. همچنین زمانی که از سبک های دفاعی بطور مداوم استفاده می شود، می توانند بسیار مخرب باشند (۲). در این راستا، یافته های پژوهش ایمان زاد و همکاران (۲) نتایج نشان داد میان برخی سبک های دفاعی و نگرش مذهبی، ارتباط معکوس معناداری وجود دارد.

یکی از نظریه های شناختی انگیزش (Cognitive Theories of Motivation)، نظریه اسناد (Attribution Theory) است که از مباحث مهم در روانشناسی اجتماعی بوده و شامل مجموعه گسترده ای از عقاید، قواعد و فرضیه هایی است که به چگونگی استنباط ما از علل رفتار خود و دیگران مربوط می باشد (۳). سبک های اسنادی (Attributional Style)، فرضیات معینی را درباره نحوه تفکر و رفتار انسان دارد. محور اصلی این نظریه این است که افراد مختلف معمولاً رویدادهای متفاوتی در علت یابی موفقیت یا شکست خود دارند که به عنوان صفات نسبتاً پایداری شخصیت آن محسوب می شود. طبق یافته های پژوهش عبدلی و احمدی (۴)، ۳ سبک اسنادی، شامل درونی- بیرونی، خود خدا و خود دیگران، از آیات قرآن استنباط شد. همچنین بدست آمد که هر سبک اسنادی روی انگیزش، هیجان و رفتارها تاثیرگذار است.

از دیگر متغیرهای مطالعه حاضر، تنظیم شناختی هیجان (cognitive emotion regulation) می باشد که به راهبردهای تنظیم شناختی هیجان (cognitive emotion regulation strategies)، به نحوه تفکر افراد، پس از بروز یک تجربه منفی یا واقعه آسیب زا، اطلاق می شود. تنظیم شناختی هیجان، در فرایندهای بهنجار و نابهنجار رفتار نقش اساسی داشته و در برابر محرک های منفی و تجارب هیجانی ناخوشایند، یکی از مولفه های مهم فرایند مقابله می باشد (۵). محمودی و همکاران (۶)، در مطالعه خود نقش نگرش معنوی در پیش بینی راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تبریز مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد نگرش معنوی می تواند در تنظیم شناختی هیجانی، موثر واقع شده و دانشجویانی که نگرش معنوی قوی تری داشتند، قادر به تنظیم شناختی هیجانی مؤثرتری بودند. همچنین یافته ها حاکیست راهبردهای نظم جویی شناختی هیجان، انسان را قادر می سازد با انعطاف

پژوهش بوده و هیچگونه اجباری برای ادامه کار نداشتند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه های زیر استفاده شد. پرسشنامه جمعیت شناختی شامل سن، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات و شغل بود.

«پرسشنامه سبک دفاعی» (Defense Style Questionnaire) توسط Andrews و همکاران (۹) در سال ۱۹۹۳ طراحی شد. این پرسشنامه دارای ۴۰ عبارت و ۳ مولفه رشدیافته (mature) (شامل سبک های دفاعی: فرونشانی، والائی گرائی، طنز، پیشاپیش گری) (۷ عبارت شامل عبارت های ۲۸، ۳۵، ۳۰، ۲۶، ۲۵، ۵، ۲)، رشدنیافته (immature) (شامل سبک های دفاعی: دلیل تراشی، انکار، فرافکنی، تفرق، گذار به عمل، بدنی سازی، خیال پردازی درخودمانده، پرخاشگری منفعلانه، مجزاسازی، جابه جایی، نا ارزنده سازی و لایه سازی) (۲۶ عبارت شامل عبارت های ۳۷، ۳۶، ۳۴، ۳۳، ۳۱، ۲۹، ۲۷، ۲۳، ۲۲، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۴، ۳) و روان رنجور (neurotic) (شامل سبک های دفاعی: باطل سازی، آرمانی سازی، تشکل واکنشی، دیگر دوستی) (۷ عبارت شامل عبارت های ۴۰، ۳۹، ۳۲، ۲۸، ۲۴، ۲۱، ۱) می باشد. «پرسشنامه سبک دفاعی» به صورت لیکرت ۹ تایی: کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، تا حدودی مخالفم (۳)، کمی مخالفم (۴)، نظری ندارم (۵)، کمی موافقم (۶)، تا حدودی موافقم (۷)، کاملاً موافقم (۸) و کاملاً موافقم (۹) درجه بندی شده است. حداقل نمره ۴۰ و حداکثر نمره ۳۶۰ می باشد. و تفسیر نمره بدست آمده به این صورت است که نمره بین ۴۰- ۸۰: سبک دفاعی پایین؛ ۸۰- ۱۲۰: سبک دفاعی متوسط و نمره ۱۲۰ به بالاتر: سبک دفاعی بالا تفسیر می گردد.

Hayashi و همکاران (۱۰) در بین ۶۰۶ تن از دانشجویان دانشگاه Rikkyo در ژاپن روایی سازه به روش تحلیل عاملی تاییدی «پرسشنامه سبک دفاعی»، بررسی و ۳ مولفه حاصل شد. همچنین با نمونه فوق، روایی ملاکی همزمان با «سیاهه شخصیت مودسلی» (Maudsley Personality Inventory) سنجیده شد. نتایج ضریب همبستگی بین مولفه رشدیافته با مولفه روان رنجوری «پرسشنامه شخصیت مودسلی» ۰/۴۵؛ ضریب همبستگی بین مولفه رشدنیافته با مولفه روان رنجوری «پرسشنامه شخصیت مودسلی» ۰/۱۷- و ضریب همبستگی بین مولفه روان رنجور با مولفه روان

رنجوری «سیاهه شخصیت مودسلی» ۰/۲۴ بدست آمد. همچنین نتایج ضریب همبستگی بین مولفه رشدیافته با مولفه برونگرایی «پرسشنامه شخصیت مودسلی» ۰/۱۸-، ضریب همبستگی بین مولفه رشد نیافته با مولفه برونگرایی «سیاهه شخصیت مودسلی» ۰/۱۵ و ضریب همبستگی بین مولفه روان رنجور با مولفه برونگرایی «سیاهه شخصیت مودسلی» ۰/۱۰ گزارش شد. همچنین پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ «پرسشنامه سبک دفاعی» با توجه به نمونه فوق، محاسبه و ۰/۶۴ گزارش شد. در ادامه با نمونه ۲۸۴ تن از دانشجویان دانشگاه Rikkyo در ژاپن ثبات به روش آزمون مجدد (فاصله زمانی گزارش نشده) انجام گردید ۰/۷۷ بدست آمد.

در ایران نیز در پژوهش احتشام زاده و همکاران (۱۱) با نمونه ۲۲۳ تن از کارکنان بخش تولید و تعمیرات و کارکنان بخش اداری شرکت فولاد استان خوزستان، روایی ملاکی به روش همزمان برای «پرسشنامه سبک دفاعی» با «سیاهه پنج عاملی نئو» (Neo Five-Factor Inventory) را مورد سنجش قرار دادند. نتایج حاکمیت مولفه رشدیافته با مولفه روان نژندی از «سیاهه پنج عاملی نئو» ۰/۳۱، مولفه رشد نیافته با مولفه برونگرایی از «سیاهه پنج عاملی نئو» ۰/۱۴، مولفه روان رنجور با مولفه گشودگی نسبت به تجربه از «سیاهه پنج عاملی نئو» ۰/۱۶ گزارش شد. همچنین با توجه نمونه فوق، پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ و تنصیف برای «پرسشنامه سبک دفاعی»، انجام شد که برای کل ابزار به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۸۲، مولفه رشدیافته ۰/۵۵ و ۰/۶۳، مولفه رشد نیافته ۰/۸۰ و ۰/۸۰، مولفه روان رنجور ۰/۵۵ و ۰/۶۰ بدست آمد.

«پرسشنامه سبک اسناد» (Attributional Style Questionnaire) یک ابزار خودگزارشی است که Peterson و همکاران (۱۲) در سال ۱۹۸۲ جهت اندازه گیری اسنادهای افراد در وقایع (خوشایند و ناخوشایند) طراحی نمودند. این پرسشنامه دارای ۴۸ عبارت و ۳ مولفه کنترل داخلی (internal control) (مثبت/ منفی) با ۱۶ عبارت: ۱-۱۶، ثبات (stability) (مثبت/ منفی) با ۱۶ عبارت: ۱۶-۳۳، کلیت (generality) (مثبت/ منفی) با ۱۶ عبارت: ۳۳-۴۸ می باشد. این پرسشنامه، طبق لیکرت ۷ تایی درجه بندی (۷-۱) شده است. حداقل و حداکثر نمره در این پرسشنامه به ترتیب ۴۸

دانشگاه شیراز بدون گزارش تعداد) را با فاصله ۱۵ روز سنجیده و ضرایب را برای ۳ مولفه کنترل داخلی، ثبات و کلیت ۰/۴۷، ۰/۵۸ و ۰/۵۸ گزارش نمود.

«پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان» (Cognitive Emotion Regulation Questionnaire) توسط Granfski و همکاران (۱۵) طراحی شده که یک ابزار خودگزارشی است که دارای ۳۶ عبارت بوده و دارای فرم ویژه بزرگسالان و کودکان می باشد. این پرسشنامه، ۹ مولفه شامل ملامت خویش (self-blame) (۴ عبارت شامل ۲۸، ۱۹، ۱۰، ۱)، پذیرش (acceptance) (۴ عبارت شامل ۲۹، ۲۰، ۱۱، ۲)، نشخوارگری (rumination) (۴ عبارت شامل ۳۰، ۲۱، ۱۲، ۳)، تمرکز بر افکار (focus on thoughts) (۳ عبارت شامل ۳۱، ۲۲، ۱۳)، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی (refocus on planning) (۴ عبارت شامل ۳۲، ۲۳، ۱۴، ۵)، ارزیابی مجدد مثبت (positive reappraisal) (عبارات ۳۳، ۲۴، ۱۵، ۶)، دیدگاه پذیرایی (putting into perspective) (۴ عبارت شامل ۳۴، ۲۵، ۱۶، ۷)، فاجعه انگاری (catastrophizing) (۴ عبارت شامل ۳۵، ۲۶، ۱۷، ۸) و ملامت دیگران (others-blame) (۵ عبارت شامل ۳۶، ۲۷، ۱۸، ۹، ۷) را ارزیابی می کند. نمره گذاری این پرسشنامه بصورت لیکرت ۵ نمره ای هرگز (۱)، بندرت (۲)، برخی اوقات (۳)، اغلب اوقات (۴) و همیشه (۵) می باشد که هر ۴ عبارت یک عامل را مورد ارزیابی قرار می دهد و در مجموع ۹ عامل: ملامت خویش، پذیرش، نشخوارگری، تمرکز بر افکار، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه پذیرایی، فاجعه انگاری و ملامت دیگران را مورد ارزیابی قرار می دهد. حداقل و حداکثر ابزار مذکور به ترتیب ۳۶ و ۱۸۰ بوده و نحوه تفسیر نیز به این صورت است که نمره بین ۷۲-۳۶، تنظیم شناختی هیجان پایین، نمره بین ۱۰۸-۷۲، تنظیم شناختی هیجان متوسط و نمره ۱۰۸ تا ۱۸۰: تنظیم شناختی هیجان بالا تفسیر می شود.

Granfski و همکاران (۱۵) «پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان» را جهت سنجش روایی سازه به روش تحلیل عاملی تاییدی در بین ۵۴۷ دانش آموز دبیرستانی در شهر لیدن هلند مورد سنجش قرار دادند که نتایج ۹ عامل پیش بینی شده را، تایید نمود. همچنین برای بررسی روایی همگرا و واگرا، از «فهرست بررسی علائم باز نگری

و ۳۳۶ می باشد. تفسیر این ابزار نیز به این صورت است که نمره بین ۹۶-۴۸: سبک اسناد پایین، نمره بین ۱۴۴-۹۷: سبک اسناد متوسط و نمره بالای ۱۴۵: سبک اسناد بالا تفسیر می گردد.

Peterson و همکاران (۱۲) در پژوهش خود روایی «پرسشنامه سبک اسناد» را سنجیدند و پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفاکرونباخ با نمونه ۱۳۰ تن از دانشجویان روانشناسی مقطع کارشناسی (۵۰ مرد، ۸۰ زن) در دانشگاه استونی بروک ایالت نیویورک بین ۰/۴۴ تا ۰/۶۹ گزارش کرده اند. بعلاوه، ثبات به روش آزمون مجدد به فاصله ۵ هفته، مجدداً به ۱۰۰ تن از نمونه های مذکور توزیع شد و نتایج بین ۰/۵۷ تا ۰/۷۰ گزارش شد. نمره کل گزارش نشده بود.

رجبی و شهینی ییلاق (۱۳)، در پژوهش خود روایی سازه با روش تحلیل عاملی اکتشافی را برای «پرسشنامه سبک اسناد» در ۲ مرحله مقدماتی / اول (بر روی ۱۰۰ تن دانش آموزان دختر و پسر سال دوم دبیرستان در رشته های علوم تجربی و ریاضی فیزیک شهر اهواز) و در مرحله دوم (۳۹۰ تن با جامعه فوق) سنجیدند که نتایج برخلاف نسخه اصلی که ۳ عامل داشت، ۲ عامل (سبک های اسنادی مثبت و سبک های اسنادی منفی) را نشان داد. همچنین روایی سازه با روش تحلیل عاملی تاییدی با عنایت نمونه فوق، بررسی سنجید که ۲ عامل را تایید نمود. برای سنجش پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفاکرونباخ، تنصیف و ثبات به روش بازآزمایی (پس از ۲ هفته) با نمونه فوق، سنجیده شد که نتایج به ترتیب ۰/۶۷، ۰/۶۵ و ۰/۸۲ گزارش شد.

همچنین شیخ الاسلامی (۱۴) در پژوهش خود روایی «پرسشنامه سبک اسناد» را با روش ملاکی همزمان در بین دانشجویان رشته روانشناسی دانشگاه شیراز با معدل نمره درسی سنجید و گزارش نمود که همبستگی معنادار است توضیحات بیشتری در خصوص تعداد نمونه ها و رقم بدست آمده، گزارش نشده است. در ادامه، ثبات درونی ابزار نامبرده (در بین دانشجویان رشته روانشناسی دانشگاه شیراز بدون گزارش تعداد) را برای ۳ مولفه کنترل داخلی، ثبات و کلیت به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۵۰ و ۰/۴۴ بدست آورد. همچنین ثبات به روش آزمون مجدد (در بین دانشجویان رشته روانشناسی

۹۰» (Symptom Check List-90-Revised) در نمونه مذکور، استفاده شد. نتایج نشان داد زیرمقیاس های پذیرش، تمرکز بر افکار، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت و دیدگاه پذیری همبستگی منفی معنادار با نمره اضطراب و افسردگی «فهرست بررسی علائم باز نگری ۹۰» داشته (اعداد گزارش نشده) و زیرمقیاس های ملامت خویش، نشخوارگری، فاجعه انگاری و ملامت دیگران همبستگی مثبت با نمره اضطراب و افسردگی «فهرست بررسی علائم باز نگری ۹۰» دارد (اعداد گزارش نشده). همچنین پژوهشگران (۱۶)، پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ و ثبات به روش آزمون مجدد با فاصله ۱۴ ماه با نمونه های مذکور، مورد بررسی قرار دادند که نتایج به ترتیب بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۱ و ۰/۴۸ تا ۰/۶۱ گزارش شده است. نمره کل گزارش نشده بود.

امین آبادی و همکاران (۱۷) روایی سازه «پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان» را از طریق تحلیل عاملی اکتشافی در بین ۲۵۰ تن از دانش آموزان شهر کرج بررسی کردند. نتایج نشان داد ۳۶ عبارت به ۲۶ عبارت و ۹ خرده مقیاس به ۴ خرده مقیاس کاهش یافت. همچنین جهت بررسی روایی همگرایی پرسشنامه را با «مقیاس افسردگی، اضطراب، تنش» (Depression, Anxiety, Stress Scale) با عنایت به نمونه فوق، مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد تمامی مولفه های پرسشنامه همبستگی معناداری با زیر مقیاس های «مقیاس افسردگی، اضطراب، تنش» دارند (اعداد گزارش نشده). بعلاوه، پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ با نمونه فوق، برای مولفه های ملامت خویش، ارزیابی مجدد مثبت، فاجعه انگاری و ملامت دیگران به ترتیب، ۰/۷۷، ۰/۷۰، ۰/۷۶، ۰/۶۴ و برای کل پرسشنامه ۰/۷۰ گزارش شد

همچنین سامانی و صادقی (۱۸) در پژوهش خود روایی سازه با روش تحلیل عاملی اکتشافی «پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان» را در نمونه ۵۰ دانش آموز دبیرستانی شهر شیراز مورد بررسی قرار گرفت که نتایج ۷ مولفه (تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، ملامت دیگران، ملامت خویش، نشخوارگری، فاجعه انگاری، پذیرش) را نشان داد. بعلاوه پژوهشگران، روایی همگرا و روایی واگر

ابزار نامبرده را با «مقیاس افسردگی، اضطراب، تنش» در نمونه ۵۹ تن از نمونه مذکور، مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد ضریب همبستگی مثبت معنادار «مقیاس افسردگی، اضطراب، تنش» با مولفه های ملامت دیگران، ملامت خویش، فاجعه انگاری، نشخوارگری و پذیرش داشته (اعداد گزارش نشده) و در مقابل با نمره ۲ مولفه تمرکز مجدد بر برنامه ریزی و ارزیابی مجدد مثبت، همبستگی منفی معنادار مشاهده شده است (اعداد گزارش نشده). همچنین پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ و ثبات به روش آزمون مجدد با فاصله یک هفته، با نمونه ۳۸ تن از نمونه های فوق نتایج بین ۰/۶۲ تا ۰/۹۱ و آزمون مجدد ۰/۷۵ تا ۰/۸۷ گزارش شد.

در پژوهش حاضر، با توجه به محدودیت زمانی، روایی «پرسشنامه سبک دفاعی»، «پرسشنامه سبک اسناد» و «پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان» سنجیده نشده است. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ ابزارهای مذکور، با نمونه ۱۱۲ تن (از حافظان قرآن و غیر حافظان شهر زنجان) اندازه گیری گردید. نتایج برای «پرسشنامه سبک دفاعی» مولفه های رشد یافته، روان رنجور، رشد نایافته به ترتیب، ۰/۶۲، ۰/۴۳، ۰/۷۶ و برای کل پرسشنامه ۰/۷۷ به دست آمد. همچنین پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ «پرسشنامه سبک اسناد»، برای مولفه کنترل داخلی، ثبات و کلیت به ترتیب، ۰/۹۵، ۰/۹۳، ۰/۹۲ و برای کل پرسشنامه ۰/۹۷ به دست آمد. بعلاوه، پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ «پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان»، برای مولفه های ملامت خویش، پذیرش، نشخوارگری، تمرکز بر افکار، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه پذیری، فاجعه انگاری و ملامت دیگران به ترتیب، ۰/۶۵، ۰/۶۹، ۰/۶۳، ۰/۶۷، ۰/۶۹، ۰/۶۶، ۰/۷۰، ۰/۷۰ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۴ به دست آمد. جهت گردآوری داده ها، ابتدا از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان مجوز دریافت شد. سپس پژوهشگر با هماهنگی با جامعه القرآن کریم شهر زنجان، کار خود را به این شرح آغاز نمود. ابتدا فهرست اسامی و شماره تماس حافظان قرآن (زن) دریافت و پس از تفکیک آن ها بر حسب جامعه هدف، با تک تک نمونه ها، تماس

شد.

یافته ها

در پژوهش حاضر ۱۱۲ زن (۵۶ حافظ و ۵۶ غیرحافظ قرآن) شهر زنجان مشارکت داشتند. نتایج نشان داد ۲۸ تن (۵۰ درصد) از حافظ و ۴۱ تن (۷۳/۲ درصد) از غیرحافظ قرآن متاهل بودند. از نظر سنی بیشترین فراوانی در گروه حافظ و غیر حافظ قرآن متعلق به گروه سنی ۲۷ تا ۳۷ سال بترتیب ۵۰ و ۵۵/۴ درصد بود. همچنین از نظر تحصیلات نیز بیشترین فراوانی در گروه حافظ و غیر حافظ قرآن مربوط به تحصیلات کارشناسی و بالاتر به ترتیب ۶۴/۳ و ۷۶/۸ درصد بود. در نهایت از نظر وضعیت شغلی نیز بیشترین تعداد در گروه حافظ و غیر حافظ قرآن مربوط به افراد فاقد شغل و خانه دار به ترتیب ۶۶/۱ و ۶۰/۷ درصد بودند. یافته های آزمون من ویتنی نشان داد ۲ گروه حافظ و غیر حافظ قرآن از نظر متغیرهای گروه سنی، تحصیلات، وضعیت تاهل و شغل اختلاف معناداری نداشتند ($P < 0.05$). آزمون کولموگروف-اسمیرنوف که به منظور بررسی نرمال بودن داده ها استفاده شده است نشان می دهد که فرضیه نرمال بودن داده ها برای تمامی مولفه ها برقرار است ($P > 0.05$).

تلفنی حاصل کرده و ضمن معرفی خود و پژوهش مدنظر، از ایشان تقاضا شد که جهت تکمیل پرسشنامه همکاری نمایند. سپس به هریک از نمونه ها، ۴ پرسشنامه جمعیت شناختی، «پرسشنامه سبک دفاعی»، «پرسشنامه سبک اسناد» و «پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان» به صورت مجازی ارسال شد و از آن ها خواسته شد که پرسشنامه ها را تکمیل نمایند. بعد از تکمیل نمونه گیری از گروه حافظ قرآن (۵۶ تن)، برای نمونه گیری از گروه غیرحافظ، سعی شد با همتاسازی (که در ابتدای روش کار، توضیح داده شد) آن ها بر حسب سن، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات و شغل گروه حافظان قرآن، نمونه گیری به عمل آمد. شایان ذکر است که نمونه های حافظ قرآن از دارالقرآن کریم شهر زنجان انتخاب شدند؛ نمونه های غیرحافظ قرآن نیز از خانواده و آشنایان نمونه های حافظ قرآن بودند. مدت اجرای پرسشنامه ها برای ۲ گروه یکماه به طول انجامید. داده های گردآوری شده در ۲ سطح توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت. در سطح آمار توصیفی از شاخص های فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده شده است و در سطح آمار استنباطی نیز از آزمون کلموگروف اسمیرنوف، آزمون لون و تی مستقل استفاده شده است. داده ها در نرم افزار آماری اس پی اس نسخه ۱۶ تحلیل

جدول ۱: مقایسه نمره «پرسشنامه سبک دفاعی» در بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن

مولفه	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	اختلاف میانگین	P-Value
رشد یافته	حافظ	۵۶	۵۱/۰۸	۱۰/۹۵	۱۱۰	۲/۸۸	۵/۵۵	۰/۰۰۵
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۴۵/۵۳	۹/۳۷				
رشد نیافته	حافظ	۵۶	۱۰۹/۸۳	۲۱/۲۹	۱۱۰	۲/۵۱	۱۱/۷۸	۰/۰۱۳
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۲۱/۶۲	۲۷/۸۱				
روان رنجور	حافظ	۵۶	۴۱/۹۴	۸/۲۲	۱۱۰	۰/۷۸	۱/۲۳	۰/۴۳۷
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۴۳/۱۷	۸/۴۹				
نمره کل	حافظ	۵۶	۲۰۱/۳۶	۲۹/۶۲	۱۰۳	-۱/۲۱	۷/۵۷	۰/۲۲۸
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۲۰۸/۹۳	۳۵/۴۸				

روان رنجور، بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت معنادار وجود ندارد. هرچند میانگین مربوط به غیرحافظ قرآن به میزان ۱/۲۳ بالاتر از حافظ است، ولی معنادار نیست. همچنین از نظر میانگین سبک های دفاعی رشد نیافته، بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت وجود دارد. از طرفی، همانطور که ملاحظه می گردد، میانگین مربوط به گروه حافظ به میزان ۵/۵۵ بالاتر از غیرحافظ قرآن می باشد.

با توجه به داده های (جدول ۱)، استنباط می شود که از نظر میانگین سبک های دفاعی رشد یافته، بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت وجود دارد. از طرفی، همانطور که ملاحظه می گردد، میانگین مربوط به گروه زنان حافظ به میزان ۵/۵۵ بالاتر از غیرحافظ قرآن می باشد. بعلاوه، نتایج حاکیست از نظر میانگین سبک های دفاعی

حافظ به میزان ۱۱/۷۸ پایین تر از غیرحافظ قرآن می باشد. در مجموع با وجود اختلاف نمره ۷/۵۷، میانگین نمره کل سبک های دفاعی بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت معناداری نداشت.

جدول ۲: مقایسه نمره "پرسشنامه سبک اسناد" در بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن

مؤلفه	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	اختلاف میانگین	P-Value
کنترل داخلی	مثبت	حافظ	۴/۸۹	۱/۵۱۸	۱۱۰	۱/۷۵	۰/۴۶	۰/۰۵
	منفی	غیرحافظ قرآن	۵/۳۵	۱/۲۶۸				
	مثبت	حافظ	۵/۴۲	۱/۶۱۸	۱۱۰	۱/۵۰	۰/۴۱	۰/۱۳
	منفی	غیرحافظ قرآن	۵/۰	۱/۲۵۳				
ثبات	مثبت	حافظ	۴/۶۳	۱/۵۰۹	۱۱۰	۲/۵۴	۰/۶۵	۰/۰۱
	منفی	غیرحافظ قرآن	۵/۲۸	۱/۱۷۰				
	مثبت	حافظ	۴/۷۴	۱/۵۹۳	۱۱۰	۲/۰۹	۰/۵۵	۰/۰۳
	منفی	غیرحافظ قرآن	۵/۳۰	۱/۱۹۰				
کلیت	مثبت	حافظ	۴/۸۶	۱/۵۷۴	۱۱۰	۱/۲۴	۰/۳۳	۰/۲۱
	منفی	غیرحافظ قرآن	۵/۱۹	۱/۲۱۷				
	مثبت	حافظ	۵/۳۰	۱/۶۲۴	۱۱۰	۱/۱۹	۰/۳۱	۰/۲۳
	منفی	غیرحافظ قرآن	۴/۹۸	۱/۱۲۹				
نمره کل	مثبت	حافظ	۴/۸۵	۱/۵۲	۱۰۳	-۱/۷۸	-۰/۴۵	۰/۰۷۸
	منفی	غیرحافظ قرآن	۵/۳۱	۱/۱۶				

مربوط به گروه غیرحافظ قرآن به میزان ۰/۶۵ نمره بالاتر از حافظ می باشد. از نظر میانگین، مؤلفه ثبات (مثبت) بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت وجود دارد و میانگین مربوط به گروه حافظ به میزان ۰/۵۵ نمره کمتر از غیر حافظ قرآن می باشد. از نظر میانگین، مؤلفه کلیت (مثبت) تفاوت بین ۲ گروه در سطح ۰/۲۱ معنادار نداشت. از نظر میانگین، مؤلفه کلیت (منفی) تفاوت بین ۲ گروه در سطح ۰/۲۳ معنادار نداشت. در مجموع با وجود اختلاف نمره ۰/۴۵، میانگین نمره کل سبک های اسنادی بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت معناداری نداشت.

با توجه به داده های (جدول ۲)، آزمون تی مستقل مؤلفه کنترل داخلی (مثبت) برای بررسی میانگین های ۲ گروه در سطح ۰/۰۵ معنادار است. بنابراین، از نظر میانگین، بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت وجود دارد و میانگین مربوط به گروه حافظ به میزان ۰/۴۶ کمتر از غیرحافظان می باشد. آزمون تی مستقل مؤلفه کنترل داخلی (منفی) برای بررسی میانگین های ۲ گروه در سطح ۰/۱۳ معنادار نمی باشد و بین ۲ گروه زنان حافظ و غیرحافظ قرآن از نظر سبک های کنترل داخلی (منفی) تفاوت ندارد. آزمون تی مستقل مؤلفه ثبات (مثبت) از نظر میانگین، بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت وجود دارد و میانگین

جدول ۳: مقایسه نمره "پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان" در بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن

مؤلفه	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	اختلاف میانگین	P-Value
ملاحت خویش	حافظ	۵۶	۱۲/۱۶	۲/۲۸	۱۱۰	۰/۷۵۴	۰/۳۳۹	۰/۴۵۲
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۲/۵۰	۲/۴۷				
پذیرش	حافظ	۵۶	۱۳/۴۴	۳/۱۳	۱۱۰	۰/۱۲۰	۰/۰۷۱	۰/۹۰۵
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۳/۳۷	۳/۱۶				
نشخوارگری	حافظ	۵۶	۱۳/۳۲	۲/۸۸	۱۱۰	۱/۶۷	۰/۸۵۷	۰/۰۹۷
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۴/۱۷	۲/۵۲				
تمرکز بر افکار	حافظ	۵۶	۱۵/۰۵	۲/۷۶	۱۱۰	۲/۹۰	۱/۴۱	۰/۰۰۴
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۳/۶۴	۲/۳۶				

سمیه هاشم لو و افسانه صبحی

تمرکز مجدد بر برنامه ریزی	حافظ	۵۶	۱۶/۹۸	۲/۳۳	۱۱۰	۳/۱۷	۱/۶۶	۰/۰۰۲
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۵/۳۲	۳/۱۳				
ارزیابی مجدد مثبت	حافظ	۵۶	۱۶/۴۴	۲/۷۶	۱۱۰	۳/۶۲	۲/۱۴	۰/۰۰۱
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۴/۳۰	۳/۴۵				
دیدگاه پذیری	حافظ	۵۶	۱۵/۳۳	۳/۲۴	۱۱۰	۲/۰۵	۱/۲۳	۰/۰۴۲
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۴/۱۰	۳/۰۹				
فاجعه انگاری	حافظ	۵۶	۹/۸۲	۳/۲۹	۱۱۰	۳/۰۹	۱/۹۱	۰/۰۰۳
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۱/۷۳	۳/۲۳				
ملامت دیگران	حافظ	۵۶	۹/۱۲	۳/۲۰	۱۱۰	۲/۴۰	۱/۵۷	۰/۰۱۸
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۰/۶۹	۳/۶۹				
نمره کل	حافظ	۵۶	۱۲/۴۱	۱/۶۶	۱۰۱	۰/۱۶	۰/۴۵	۰/۸۷۰
	غیرحافظ قرآن	۵۶	۱۵/۹۴	۲/۱۵				

های دفاعی و نگرش مذهبی ارتباط معکوس معناداری وجود داشت. چنین افرادی با اتکاء به قدرت الهی و اعتماد به خدای حاضر و قادر احتمال وقوع رخداد‌های خوشایند را با توکل به نیروی ایمان خود به راحتی پشت سر می گذارند که این امر باعث کاهش ادراک تنش در آن‌ها می شود. با عنایت به اینکه سبک های دفاعی فرایندهای شناختی خودکاری هستند که از افراد در برابر اضطراب، ادراک خطرها یا عوامل تنیدگی را حمایت می کنند و واسطه بین واکنش در برابر تعارض های هیجانی با عوامل تنیدگی را هستند، حال اگر افراد از سبک های دفاعی رشد یافته استفاده کنند بیشتر و بهتر با مشکلات زندگی و شغلی کنار می آیند در مقابل اگر افراد از سبک های دفاعی رشد نایافته و روان آزرده استفاده کنند در کنار آمدن با مشکلات زندگی و شغلی بیشتر مشکل دارند.

همچنین در زمینه مقایسه سبک های اسنادی، نتایج پژوهش حاکیست کنترل داخلی (مثبت) در زنان حافظ و غیرحافظ قرآن معنادار است. گروه حافظ نسبت به گروه غیر حافظ قرآن، بیشتر دارای کنترل داخلی (مثبت) بودند. بعلاوه، بین گروه حافظ قرآن نسبت به گروه غیر حافظ قرآن از نظر سبک های کنترل داخلی (منفی) تفاوت معنادار وجود نداشت. سبک اسناد ثبات (مثبت) در زنان حافظ بیشتر از غیرحافظ قرآن بود. همچنین در میزان سبک ثبات (منفی) بین گروه زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت وجود داشت و گروه حافظ قرآن نسبت به گروه غیر حافظ قرآن، به میزان کمتری دارای سبک ثبات (منفی) بودند. اما سبک اسناد کلیت (مثبت) بین حافظ و غیر حافظ قرآن معنادار نبوده است. از سوی دیگر، در سبک اسناد کلیت (منفی)

با توجه به داده های (جدول ۳)، در مؤلفه های ملامت خویش، پذیرش و نشخوارگری تفاوت بین زنان حافظ و غیر حافظ قرآن معنادار نیست. بعلاوه، در مؤلفه های تمرکز بر افکار، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت و دیدگاه پذیری تفاوت در سطح زیر ۰/۰۱ معنادار است و در آن‌ها میانگین مربوط به زنان حافظ بالاتر است. همچنین در مؤلفه های فاجعه انگاری در سطح زیر ۰/۰۱ و ملامت دیگران در سطح زیر ۰/۰۵ تفاوت معنادار است و در آن‌ها میانگین مربوط به زنان غیر حافظ قرآن بالاتر است. در مجموع با وجود اختلاف نمره ۰/۴۵، میانگین نمره کل تنظیم هیجان بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت معناداری نداشت.

بحث

پژوهش حاضر با هدف مقایسه سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان در زنان حافظ و غیرحافظ قرآن شهر زنجان انجام شد. نتایج در خصوص مقایسه سبک های دفاعی، نشان داد سبک های دفاعی بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن نشان داد سبک های دفاعی رشد یافته، بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت وجود داشت و سبک های دفاعی رشد یافته در زنان حافظ بالاتر از غیرحافظ قرآن بود. بعلاوه، نتایج پژوهش حسینی و همکاران (۱۹) نشان داد بین جهت گیری مذهبی بیرونی و نمره کل سبک های دفاعی همبستگی معناداری وجود دارد و جهت گیری مذهبی در استفاده از سبک های دفاعی تأثیرگذار است؛ همسو بوده و مطابقت داشت. در نهایت نتایج پژوهش ایمانزاد و همکاران (۲) حاکیست میان برخی سبک

می کند و ابعاد اعتقادی و پیامدی دینداری به صورت منفی و بعد عاطفی دینداری به صورت مثبت راهبردهای منفی تنظیم شناختی هیجان را پیش بینی می کند. بر اساس نتایج پژوهش مفاخری و معتمدی (۲۶) میزان مهارت های یادگیری خودتنظیمی در بین گروه حافظ و گروه غیر حافظ قرآن، به طور معناداری متفاوت بوده است و گروه حافظ قرآن در مهارت های یادگیری خودتنظیمی، عملکرد بهتری در مقایسه با گروه غیرحافظ قرآن داشته اند. یافته های این پژوهش را چنین می توان تبیین نمود که دیدگاه دینی حامی و پشتیبان فرایند خودکنترلی است و به خوبی این مفهوم را در مبانی، اصول و روش های خود می پروراند و اینکه افراد دیندار دارای خودتنظیمی بالاتری باشند، نتیجه ای منطقی است. بعبارت دیگر، نیرویی که دین می تواند در برانگیختن احساس، عواطف آدمی و کنترل آن ها ایجاد کند، بسیار شگفت انگیز است و تثبیت ارزش های دینی در فرد، همه احساسات و عواطف او را تحت تأثیر قرارداده و مهم ترین عامل کنترل فرد است. لذا مذهب می تواند در تمامی موقعیت ها، نقش مؤثری در تنش زدایی داشته باشد؛ از جمله در ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه پذیری (از راهبردهای مثبت تنظیم شناختی هیجان) که سبب کاهش اختلالات روانی می شود و فرد دیندار پذیرش بهتری نسبت به مسائل زندگی دارد و مبتنی بر آموزه های قرآنی و دینی، سختی ها را با نگاهی متفاوت می بیند و تبع آن، کنترل بهتری بر عواطف خود دارد (۲۷).

نتیجه گیری

نتایج حاکیست سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان در بین زنان حافظ و غیرحافظ قرآن تفاوت معنادار داشته و می توان نتیجه گرفت که زنان حافظ از نظر سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان در مقایسه با زنان غیرحافظ قرآن شرایط بهتری داشتند. لذا، شرکت در کلاس های قرائت و حفظ قرآن جهت بهبود وضعیت سبک های دفاعی، سبک های اسنادی و تنظیم شناختی هیجان برای زنان غیرحافظ قرآن، پیشنهاد می گردد. از جمله محدودیت های می توان به جامعه آماری پژوهش اشاره نمود که مختص شهر زنجان بوده و در تعمیم آن به سایر شهرها نیاز است احتیاط گردد.

تفاوت معناداری بین ۲ گروه وجود نداشته است. در این راستا، نتایج پژوهش حسین خانزاده و همکاران (۲۰) نشان داد که سبک اسناد در گروه مانوس با قرآن به صورت کنترل داخلی، ثبات، کلیت اسناد (مثبت) است و گروه نامانوس با قرآن نسبت به گروه مانوس با قرآن و متوسط دارای سبک های اسناد کنترل داخلی، ثبات (منفی) هستند گروه های مانوس با قرآن و متوسط، مانوس و نامانوس با قرآن، متوسط و نامانوس با قرآن از نظر سبک کلیت (منفی) تفاوت معناداری ندارند. بعلاوه موسوی و همکاران (۲۱) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافت که، گرایش های مذهبی با سبک اسناد ثبات (مثبت) و سبک اسناد ثبات (منفی) همبستگی مثبت و معناداری داشت. این یافته را چنین می توان تبیین نمود، کسانی که رویدادهای منفی را با توجه به عوامل درونی، پایدار، و کلی تبیین می نمایند، آمادگی بیشتری برای درماندگی و (در نتیجه افسردگی) دارند، در حالی که سبک تبیین خوش بینانه از احساس درماندگی و ابتلا به افسردگی پیشگیری می کند.

در نهایت، نتایج مقایسه تنظیم شناختی هیجان، گزارش نمود که مؤلفه تمرکز مجدد، مؤلفه تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه پذیری در زنان حافظ قرآن بالاتر است. اما مؤلفه فاجعه انگاری و ملامت دیگران زنان غیر حافظ قرآن بالاتر است. در این زمینه نتایج پژوهش Chinenye Aliche و همکاران (۲۲) نشان داد که ارزیابی مجدد شناختی، حمایت اجتماعی و تعهد مذهبی بین فردی با اضطراب قبل از عمل ارتباط منفی داشت، در حالی که سرکوب بیانی با اضطراب قبل از عمل ارتباط مثبت داشت. از سوی دیگر، Kim و همکاران (۲۳) به این نتیجه دست یافتند که عمل به باورهای دینی با هیجان و عواطف مثبت مانند خوش خلقی، شادکامی، مهربانی، اعتماد به نفس، توجه و آرامش رابطه مثبت دارد. همچنین یافته های محمدی کنجانی و همکاران (۲۴) حاکی از این است که بین تنظیم هیجان شناختی باهوش معنوی و عمل به باورهای دینی و مؤلفه های همبستگی مثبت معناداری وجود دارد. عمل به باورهای دینی و هوش معنوی بالاتر پیش بینی کننده تنظیم هیجان شناختی کارآمدتری است. بعلاوه، یافته های محمدی و مزیدی (۲۵) نشان داد که ابعاد اعتقادی و مناسبی دینداری به صورت مثبت راهبردهای مثبت تنظیم شناختی هیجان را پیش بینی

کسانی که در این پژوهش یاری نمودند، نهایت تشکر و قدردانی می شود.

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله هیچگونه تضاد منفعی را گزارش نکرده اند.

سپاسگزاری

این مقاله مستخرج از پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد خانم سمیه هاشملو در رشته روانشناسی بالینی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان به راهنمایی خانم دکتر افسانه صبحی با که با شناسه اخلاق IRIAU.Z.REC.1399.016 تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۴ مصوب گردیده است. در ضمن از کلیه

References

1. Heshmati R, Mirzamohammad S, Hamedsobhi A, Afshari F, Nazari E, Doodkanloo H. [The role of developed, undeveloped and neuroticism defense styles in predicting chronic pain]. *Journal of Anesthesia and Pain*. 2018; 9 (2): 74-82. <http://jap.iiums.ac.ir/article-1-5374-fa.html>
2. Imanzad M, Atabeigi Momtaz G, Mousavimoghadam S R, Najafi N, Khodadadi Z. [The effect of religious attitude and spirituality orientation on defense mechanisms]. *Journal of Medical Sciences*. 2014; 23 (1&4): 54-58. <http://tmuj.iautmu.ac.ir/article-1-755-fa.html>
3. Kia F. [Relationship between Cognitive Styles and Attributional Styles with psychological well-being of Gorgan Azad University Students]. Master thesis in General Psychology. Islamic Azad University. Arsanjan Branch. 2016.
4. Abdoli H, Ahmadi MR. [Documentary errors and its role in human behavior from the perspective of the Holy Quran]. *Journal of Lifestyle*. 2017. 3 (4): 7-23. <http://ensani.ir/file/download/article/1546084277-10109-5-1.pdf>
5. Hashemlou S. [Comparative Study of defense mechanisms, attribution styles and cognitive emotional regulation in Quran keepers and non-keepers in Zanjan]. Thesis for Master's Degree (M.A) of Clinical Psychology. Faculty of Faculty of Humanities Science and Arts. Islamic Azad University Zanjan Branch. 2020.
6. Mahmoodi F, Sadeghi F, Jamal Omid M. [The role of spiritual attitude in predicting cognitive emotion regulation strategies in students]. *Journal of Religion and Health*. 2017; 5 (1) :51-60. <http://jrh.mazums.ac.ir/article-1-404-fa.html>
7. Hasani J. [The role of the cognitive emotion regulation strategies in student's test anxiety]. *Journal of Cognitive Psychology*. 2014; 2 (1) :10-21. <http://jcp.khu.ac.ir/article-1-2002-fa.html>
8. Hasani J, Azad Fallah P, Rasoulzadeh Tabatabayi SK, Ashayeri H. [The effect of re-evaluation and suppression of negative emotional experiences on forehead EEG asymmetry based on neuroticism and extrapolation dimensions]. *Journal of Psychology University of Tabriz*. 2009; 4 (13): 44-78. <http://ensani.ir/file/download/article/20120504163149-9006-3.pdf>
9. Andrews G, Singh M, Bond Michael. The Defense Style Questionnaire. *Journal of Nervous and Mental Disorder*. 1993; 18 (1): 246-256. https://journals.lww.com/jonmd/Abstract/1993/04000/The_Defense_Style_Questionnaire.6.aspx <https://doi.org/10.1097/00005053-199304000-00006>
10. Hayashi M, Miyake Y, Minakawa K. Reliability and validity of the Japanese edition of the Defense Style Questionnaire 40. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*. 2004; 58 (2): 152-156. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1819.2003.01209.x>
11. Ehtesham Zadeh P, Pasha R, Samimi Z. [Comparison of defense mechanisms of production staff, department repairs (direct resuscitation) and administrative staff of Khuzestan Steel Company]. *Journal of New Findings in Psychology*. 2012; 7 (24): 21-33. <file:///C:/Users/ImenAria/Downloads/25913912402.pdf>
12. Peterson CH, Semel A, Carl von B, Lyn Y A, Metal sky GI, Seligman MEP. The Attribution Style Questionnaire. *Journal of Cognitive Therapy and Research*. 1982; 6 (3): 287-300. <https://www.researchgate.net/search.Search.html?type=publication&query=The%20Attributional%20Style%20Questionnaire>. <https://doi.org/10.1007/BF01173577>
13. Rajabi GHR, Shahni Yilagh M. [The effects of gender and field of study on the documentary styles of high school students in Ahvaz and the psychometric findings of the scale]. *Journal of Social Sciences and Humanities, Shiraz University*. 2005; 22 (4): 15-32. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=49121>
14. Sheykhal-Islami R. [Investigating the relationship

- between attribution style and control core with academic achievement according to intelligence, gender and family context variables]. Master thesis in Educational Psychology. Faculty of Educational Sciences. Shiraz University. 1996.
15. Garnefski N, Kraaij V, Spinhoven P. Negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Journal of Personality and Individual Differences*. 2001; 30 (8): 1311-1327. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00113-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00113-6)
 16. Garnefski N, Kraaij V, Spinhoven P. CERQ: Manual for the use of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire. Datec, Leiderdorp: The Netherlands. 2002. <https://doi.org/10.1037/t03801-000>
 17. Aminabadi Z, Dehghan I M, Khodapanah MK. [Factor structure and validation of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire]. *Journal of Behavioral Sciences*. 2012; 5 (4): 365-371. http://www.behavsci.ir/article_67755_959bba56ec4b0f32baf75afdd7366eab.pdf
 18. Samani S, Sadeghi L. [Psychometric properties of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire]. *Journal of Management System*. 2009; 1 (1): 51- 62. http://jpm.miau.ac.ir/article_1154.html
 19. Hosseini M, Sadegh Moghadam L, Graminejad N, Sadeghi S. [The role of religious orientation in use of psychological defense mechanisms in medical students]. *Journal of Religion and Health*. 2018; 6 (1) :10-18. <http://jrh.mazums.ac.ir/article-1-501-fa.html>
 20. Hossein Khanzadeh AA, Mousavi VA, Ostavi E, Saket Mahjoub M, Mohammadi Manesh A. [Comparison of student document styles in three groups: Familiar, intermediate and unfamiliar with the Quran]. The 1st National Conference on Islam and Mental Health. University Jihad, Hormozgan Branch, Hormozgan University. 2015. <https://www.sid.ir/fa/seminar/ViewPaper.aspx?id=38157>
 21. Mousavi AV, Islam Doost F, Ghojari Bonab B. [Investigating the relationship between document styles and students' religious orientation]. *Journal of Teaching and Learning Studies*. 2011; 3 (2): 85-101. http://jsli.shirazu.ac.ir/article_210.html
 22. Chinenye Aliche J, Mike Ifeagwazi C, Chika Chukwuorji JB, E Eze J. Roles of religious commitment, emotion regulation and social support in preoperative anxiety. *Journal of Religion and Health*. 2020; 59 (2): 905-919. <https://doi.org/10.1007/s10943-018-0693-0>
 23. Kim Y.M, Seidlitz L, Ro Y, Evinger JS, Duberstein PR. Spirituality and affect: A function of changes in religious affiliation. *Journal of Family Psychology*. 2004; 37 (4): 861-870. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0191886904001369#!> <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.05.011>
 24. Mohammadi Kanjani BA, Mazaheri MA, Heydari M, Moradi AR. [Investigating the relationship between spiritual intelligence and practice of religious beliefs with cognitive emotion regulation in pregnant women]. *Journal of Psychology and Religion*. 2017; 2 (38): 125-142. <http://ensani.ir/file/download/article/1560917768-9716-38-8.pdf>
 25. Mohammadi H, Mazidi M. [The role of religiosity in predicting students' cognitive emotion regulation strategies]. *Journal of Culture in The Islamic University*. 2015; 13 (4): 605-620. http://ciu.nahad.ir/article_90_f0b20935048264c5345860b50617d760.pdf
 26. Mafekheri AA, Motamedi AA. [A study of self-regulated learning among Quran memorizers and non-Quran memorizers]. *Journal of Psychology and Religion*. 2011; 4 (2): 99-112. <http://ensani.ir/file/download/article/20130115084358-9716-13.pdf>
 27. Sayadi Touranlou H, Jamali R, Mir -Ghafari SH. [Investigating the relationship between belief in Islamic religious teachings and students' emotional intelligence]. *Journal of Modern Religious Thought*. 2007; 3 (11): 145-172. <https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=77892>